

Tack för att du donerar plasma!

40 000 personer i Sverige beräknas ha någon avvikelse i sitt immunsystem, cirka 5 000 av dem skulle behöva behandling. I dag har cirka 3 000 personer fått diagnos. För många tar det flera år innan korrekt diagnos ställs. Med rätt behandling finns stora möjligheter till en god livskvalitet. Donerad plasma räddar liv.

Petter hade återkommande infektioner redan som spädbarn, främst öroninflammationer. Efter en scharlakansfeberinfektion vid två års ålder reagerade läkarna, men ingen utredning gjordes. Petter var ofta sängliggande och orkade inte leka. Men ingen misstänkte immunbrist förrän han var nästan tre år. Då hade han haft feber, hosta och ledvärk i ett par månader. En utredning startades och blodprover visade att Petter har X-kromosombunden agammaglobulinemi, vilket gör att immunsystemet inte kan bilda några antikroppar (immunglobuliner). Sjukdomen innebär en livslång risk för allvarliga infektioner, skador på lungor och andra organ. Nu, 15 år gammal, tar Petter sin immunoglobulinbehandling varje vecka och överlever tack vare plasmagivare.

Som barn hade **Susanne** kronisk snuva och luftvägsinfektioner. I tonåren fick hon även oförklarliga smärtor och inflammationer i leder och muskler. Läkarna hittade ingen förklaring.

När Susanne fick barn blev hon allt sämre, blev kraftlös och fick allt svårare att röra sig. Hon upplevde inte att vården tog hennes problem på allvar trots att hon också drabbades av flera svåra lunginflammationer och andra infektioner. Susanne blev isolerad i hemmet, behövde hemhjälp och blev förtidspensionerad. Efter flera år gav ett blodprov svaret: primär immunbrist. Tack vare rätt behandling med bland annat immunglobuliner har Susanne fått tillbaka livskvaliteten, slipper vara isolerad, kan arbeta och umgås med vänner och familj.

PIOs podd Så sjukt

I PIOs podd "Så sjukt" kan du höra personer i olika åldrar som ger sina perspektiv och tips från vardagen med primär immunbrist. Experter från olika områden intervjuas och svarar på lyssnarfrågor. Tips! Lyssna gärna på avsnitt 13 - **Donerad blodplasma räddar liv**. Du kan lyssna på podden via PIOs hemsida eller sök efter "Så sjukt" där poddar finns.

För mer info om blod- och plasmagivning: www.GeBlod.nu

GeBlod.

PIO är en organisation för dig som har primär immunbrist, är närstående till någon med sjukdomen eller som vill stödja oss. Varmt välkommen att kontakta oss eller besök www.pio.nu för information. *Följ oss gärna i sociala medier!*

Tips! Lyssna på PIOs podd "Så sjukt"

Mellringevägen 120 B, 703 53 Örebro
tel: 019-673 21 24, e-post: info@pio.nu
www.pio.nu

Plasma- givare räddar liv

- från plasmadonation
till livsviktig behandling

Att donera blodplasma räddar liv

Blodplasma används ofta för att behandla patienter med stora blodförluster och för att framställa läkemedel. Från plasma utvinns exempelvis immunglobulin – en livsnödvändig medicin för personer med primär immunbrist.

Barn och vuxna med primär immunbrist har nedsatt förmåga att försvara sig mot olika smittämnen. Sjukdomarna är medfödda och kan visa sig redan vid födseln eller bryta ut senare i livet. Personer med primär immunbrist har återkommande infektioner som ofta är långvariga och ibland svåra. Svårighetsgraden varierar, allt från allvarliga och livshotande tillstånd till sjukdomar med liten påverkan på individen.

De svåraste primära immunbristerna drabbar barn. Sjukdomarna är oftast kroniska och livslånga och kan även leda till autoimmunitet, autoinflammation, allergi och/eller malignitet.

I dag känner man till närmare 600 olika primära immunbristsjukdomar. De flesta sjukdomarna har en känd genetisk orsak som kan leda till underfunktion eller överfunktion av någon av de celler och substanser som vårt immunsystem består av. Primär immunbrist benämns också medfödd immunologisk sjukdom.

Immunglobulin som utvinns ur plasma är en livsviktig behandling vid de vanligaste immunbristsjukdomarna.

Donerad plasma räddar liv

Genom att donera plasma eller ge blod hjälper du personer med primär immunbrist. Ur plasma kan olika läkemedel framställas, bland annat immunglobuliner (antikroppar). Tack vare att personer med primär immunbrist regelbundet får immunglobuliner minskar antalet infektioner och risken för livshotande infektioner. WHO klassar immunglobulin som en livsnödvändig behandling för personer med primär immunbrist.

Vad är blodplasma?

Plasma utgör 55 % av blodets volym och är en klar, gulaktig vätska. Den har viktiga funktioner, till exempel transport av näringsämnen och avfallsprodukter, reglering av blodtryck samt en central roll i koagulation och immunförsvar. Plasma innehåller bland annat proteiner, inklusive immunglobuliner (antikroppar). Antikroppar behövs för att bekämpa ämnen som kroppen uppfattar som främmande, till exempel smittämnen (bakterier, virus, svamp och parasiter).

Plasma som läkemedel

Donerad plasma används vid behandling av stora blödningar. Av plasma framställs också läkemedel, till exempel immunglobulin som används som behandling vid immunbristsjukdomar eller autoimmuna tillstånd.

Säkerhetsrutinerna vid framställningen av läkemedel från plasma är omfattande. Detta för att trygga plasmadonatorns hälsa och för att läkemedlen ska vara säkra och hålla hög kvalitet. Det påverkar vem som kan donera plasma och blod. Vid alla steg i framställningen, från donationen av plasma/blod till färdigt läkemedel, ställs höga krav på säkra rutiner.

Stort behov av plasma

Behovet av plasmadonatorer är stort. Inte bara här i Sverige, utan också internationellt. Inom EU uppskattas ca 300 000 personer vara beroende av immunglobulinbehandling. Som läget är i dag är Europa beroende av plasma från andra länder, 40 % av plasman kommer från länder utanför EU, främst USA (dec 2024). För att en person med primär immunbrist ska få sin årliga dos av immunglobulin behövs blodplasma från över 100 friska donatorer.

Att vara plasmadonator

Vid en plasmadonation tas blod från givarens ven (oftast i armvecket), plasman separeras i en maskin och blodkropparna återförs till givaren. Denna process kallas plasmaferes. Att donera plasma tar cirka 30–45 minuter. Man får donera upp till var 14:e dag eftersom kroppen återbildar plasma snabbt.

För att bli plasmadonator måste man vara frisk och väga minst 50 kg. Reglerna för vid vilken ålder man får donera kan variera mellan olika blodcentraler. På www.GeBlod.nu kan du läsa mer om vad som gäller. Plasma kan även utvinnas från blod som donerats av blodgivare.

Fakta

Blodet består av tre huvudkomponenter.

- Röda blodkroppar transporterar syre till kroppens alla celler.
- Blodplättar (trombocyter) hjälper blodet att levera sig vid blödning i slemhinnor och vid skada.
- Plasma innehåller en mängd proteiner, faktorer som hjälper blodet att fungera som det ska samt viktiga antikroppar.

I blodet finns också vita blodkroppar, men de filtreras bort vid blodgivning och plasmadonation, eftersom de kan orsaka komplikationer för den som får blod eller plasma.